

וְאֵנִי בְּטַחְתִּי / כִּי לֹא נִזְנַחְתִּי / וּבְאֻמָּרִים לִי שְׁמַחְתִּי
 כִּי בְּבֵית קִדְשֶׁךָ / נִלְךְ וּמִקְדָּשֶׁיךָ / וְאִזּוֹ יֹאמְרוּ אֲשֶׁרֵי אֲנִשֶׁיךָ
 וְאֲשֶׁרֵי עֲבָדֶיךָ.

15 נְהַלְנִי וְנַחֲנִי / וְלַעֲד אֶל תְּשַׁכַּחְנִי / וּבְפִעֲלֶךָ תִּשְׁמַחְנִי
 הִשְׁכַּחְנוּ לְתוֹרַתְךָ / לָמָּה תִּתְּעֶנּוּ מִעֲבֹדְדֶךָ / תִּקְשִׁיחַ לִבֵּנוּ מִיִּרְאַתְךָ
 שׁוּב לְמַעַן עֲבָדֶיךָ.

- שוב וכו'
 12 **ובאומרים...שמחתי**: על-פי תהי' קכב, א.
 13 **בבית...נלך**: על-פי תהי' קכב, א. **אשרי אנשיך**: מל"א י, ח.
 14 **ואשרי עבדיך**: המשך הפסוק הקודם.
 15 **נהלני ונחני**: הדריכני.
 16 **למה...מיראתך**: על-פי יש' סג, יז: 'למה תתענו ה' מדרכיך תקשיח לבנו מיראתך שוב למען עבדיך'.
 17 **שוב...עבדיך**: המשך הפסוק הקודם. **עבדיך**: אבן עזרא מפרש האבות.

טז. ה' שלום לנו תשפות

הסוג: תחינה לפרשת בשלח.
 תבנית: התבנית היא **סטרופית** ולא מעין אזורית ובה שמונה עשרה מחרוזות. כל מחרוזות מורכבת משישה טורים. הטור האחרון בכל מחרוזת הוא סיומת מקראית של תחילת הפסוקים משירת הים כסדרם בפרשת השבוע.
 חריזה: א א א ב ב / ג ג ג ד ד ד. כאן **אין מילת קבע**. הקביעות היא בשיבוץ פסוקים משירת הים כסדרם בפרשת השבוע בסוף כל המחרוזות וסוף השיבוץ בכל מחרוזת קובע את החריזה גם לשני הטורים הקודמים בה, כדרך היוצרות.
 משקל: לא קבוע.
 חתימה: שלמה בר צמח בן רבי שמעון חזק. נראה שהוא חתם בשם בנו שלמה.
 כתובת: יסוד מוהרשב"ץ זלה"ה תחינה לפרשת בשלח יום שני.
 מקורות: כ"י המבורג 134, דף 19 ע"ב [=נוסח יסוד]; כ"י אוקספורד 1180, דף 20 ע"ב [=א]. נזכר: צונץ, 521; דוידזון, 1022; ספר המקורות, עמ' 291.

ה', שְׁלוֹם לָנוּ תִשְׁפֹּת / וְאַבְיוֹנִים תָּרִים מֵאַשְׁפּוֹת / מִבֵּין כּוֹשׁ וּמִצָּרִים וּפּוֹט.
 לְקִנּוֹת שְׁאָר עַמְּךָ הוֹאֵל / וְלִשְׁבִּי פֶשַׁע תִּשְׁלַח גּוֹאֵל / אִזּוֹ יִשְׁרֵי מִשָּׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל.

לְפָנִים עַמְּךָ יִדְעָתָ / וְאוֹתָם בְּתוֹךְ יָם הָעֲבֵרָתָ / וְרִשְׁעֵי אֶרֶץ הַצִּמְתָּ
 וְנִפְשָׁם בְּרָעוֹת שְׁבָעָה / וְהֶאֱכַלְתָּם לָחֶם דְּמָעָה / עֲזִי וְזִמְרַת יְהוָה לִי לִישׁוּעָה.

1 [שלום] שלם המי

- 1 **ה'...תשפות**: על-פי יש' כו, יב. פסוק זה הוא גם הפתיחה של התחינה לפרשת נח. **תשפות**: תערוך.
ואביונים...מאשפות: על-פי שמ"א ב, ח; תהי' קיג, ז. **כוש...ופוט**: דה"א, א, ח.
 2 **לקנות...הואל**: על-פי יש' יא, יא. כאן הכוונה לשארית גולת ספרד. **ולשבי...גואל**: על-פי יש' נט, כ. **ולשבי פשע**: בני ישראל החוזרים בתשובה. **אז...ישראל**: שמ"ט, א. הפסוק הראשון משירת הים שהיא מענייני פרשת השבוע לה נכתבה התחינה.
 3 **לפנים**: בעבר. **ואותם...העברת**: רמז לקריעת ים סוף על-פי נח"ט, יא. **ורשעי...הצמת**: על-פי תהי' קא, ח. **הצמת**: הכרת.
 4 **ונפשם...שבעה**: על-פי תהי' פח, ד. **והאכלתם...דמעה**: תהי' פו, ו. **עזי...ישועה**: הפסוק השני בשירת ביים, שמ"ט, ב.

5 מושל בגבורתו עולם / עמו מטיט הינו העולם / נותן במים רבים שבילים.

נחה כצאן עמו / ביד משה ואהרן בנאמו : / ה' איש מלחמה ה' שמו.

הפך ים ליבשה / הגה ברוחו הקשה / ועל הארץ ברא חדשה

לעמו הוציא מארץ שבים / ומצרים נתן להם כמרים / מרכבות פרעה וחילו ירה בים.

בני ישראל נשאו עיניהם / וראו מצרים נוסע אחריהם / ושפכו לבם בתחנוניהם

10 קבל רנתם ותבחר מעולות / ולאויבים העיר בהילות / תהומות יכסיומו ירדו במצולות.

רבים לוחמים לי, מרום, / עדי הלכתי שולל וערום / ובשמך ה' קרני תרם

ונפשי תשמח שמי' / ישועתך תחיש לצמח / מיניך ה' נאדרי בכח.

צרים עלי רעה וחרושו / ושלוש עמך בל ידרושו / המה יחפרו ויבושו

וממני לא תכלא רחמיך / לאבד אויבים תשקיף ממרומיך / וברב גאונך תהרס קמיך.

15 מקצה הארץ אליך אקרא / בלב נדפה ורוח נשברה / לחן פלטה הנשארה.

כימי צאתך ממצרים / אשר נשקפת משמים / וברוח אפך נערמו מים.

חסדך משוך ליודעך / והראה לעמך ישעך / ונהלם בטוב מרעך

וצרי חלקתם בארץ תקלל / הן מיראתם לבי חלל / אמר אויב ארדף אשיג אחלק שלל.

5 מושל בגבורתו : כינוי לקב"ה על-פי תה' סו, ז. מטיט העלה : על-פי תה' מ.ג. היוון : הרפש. במים...רבים : על-פי תה' עז, כ. פסוק הרומז על יציאת מצרים.

6 נחה...ואהרון : על-פי תה' עז, כא. בנאמו : באמרו. ה'...שמו : הפסוק השלישי בשירת הים, שמי' טו, ג.

7 הפך...ליבשה : רומז לענייני הפרשה באמצעות תה' סו, ו. הגה...הקשה : יש' כז, ח. ברא חדשה : יצר מציאות חדשה שהים הפך ליבשה. בכך רומז למדרש פרקי דרבי אליעזר, נא : 'המופת החמישי מים שנבראו שמים וארץ לא נהפכו מי הים ליבשה עד שיצאו ישראל ממצרים ועברו בתוך הים ביבשה שנא' ובני ישראל הלכו ביבשה בתוך הים'.

8 כמרים : כמרידתם. מרכבות...בים : פסוק רביעי בשירת הים, שמי' טו, ד.

9 בני...אחריהם : תיאור מפרשת השבוע שמי' יד, י. וישאו בני ישראל את עיניהם והנה מצרים נוסע אחריהם. ושפכו...בתחנוניהם : רמז לסוף הפסוק הקודם : ויצעקו בני ישראל אל ה'.

10 רינתם : תפילות. בהילות : פחדים. תהומות...במצולות : פסוק חמישי בשירת הים, שמי' טו, ה.

11 רבים...מרום : תה' נו, ג. מרום : כינוי לקב"ה. ממחרות זו עד הסוף הדובר מתאר את מצבו ומצב עמו הנרדפים על-ידי הנוצרים בספרד ואת בקשתו מהאל שייפרע מהנוצרים כפי שנפרע ממצרים. הלכתי...וערום : נתון בחוסר כול, על-פי מיכה א, ח. ה'...תרום : על-פי שמי"א ב, א.

12 ימינך...בכוח : פסוק שישי בשירת הים, שמי' טו, ז.

13 צרים : כינוי לנוצרים. רעה יחרושו : זוממים מחשבות רעות לפגוע בי. יחפרו : יתביישו.

14 וממני...רחמיך : על-פי תה' מ, יב. וברוב...קמיך : פסוק שביעי בשירת הים, שמי' טו, ז.

15 מקצה...אקרא : תה' סא, ג. פליטה : שארית. כינוי לבני ישראל ששרדו מפרעות קני"א.

16 כימי...ממצרים : על-פי מיכה ז, טו. נשקפת משמים : על-פי תה' נג, ג. וברוח...מים : פסוק שמיני בשירת הים, שמי' טו, ח. הדובר מבקש מה' שיגאל אותו כפי שגאל את עמו ממצרים.

17 חסדך...ליודעך : על-פי תה' לו, יא. משוך חסדך : נהג בטובה ובאהבה. ליודעך : כינוי לעם ישראל שמכירים את הקב"ה ולא את הנצרות. ונהלם : הדריכם, הנהיגם.

18 צרי : שונאי הנוצרים. חלקתם...תקולל : על-פי איוב כד, יח. מיראתם : מפחדם. חלל : מת. אמר...שלל : פסוק תשיעי בשירת הים שמי' טו, ט. הדובר רומז באמצעות פסוק זה לרדיפת הנוצרים ונישול היהודים מנכסיהם.

בְּקוֹמֶךָ לְמִשְׁפָּט אֱלֹהִים / מְנוּס תֵּאבֹד מִנֶּהֱם / כְּמִצְרִים תַּעֲשֶׂה לָּהֶם
 אֲשֶׁר הִשְׁמִדְתָּ פָרִים / וְעַל חֲכָמֵיהֶם אָמְרוּ אִים / וְנִשְׁפָּת בְּרוּחְךָ כִּי־סָמוּ יָם.
 נִפְשִׁי, בָּרְכִי לֹאֵל תָּמִיד / מַעֲמִים לְשׁוֹנָם מִרְמָה תִּצְמִיד / חוֹשְׁבִים אוֹתִי לְהִשְׁמִיד
 הַשִּׁיבֵנִי אֶל מַעוֹנִי / וְאִזְּ אֲשִׁיר עִם שָׂרֵי וְנוֹגְנֵי / מִי כְמוֹךָ בְּאֵלִים אֲדוֹנֵי.

רִפְאֵנִי ה' וְאַרְפָּא / פֶּן בְּחִטָּאֵי אִיסְפָּה / וּלְרַחֲמֶיךָ אֲנִי צוֹפֶה.
 בְּזַעַם תִּצְעַד אֶרֶץ / לְדוֹשׁ גּוֹיִים פּוֹרְצֵי פָרָץ / נְטִיתָ יְמִינְךָ תִּבְלַעְמוּ אֶרֶץ.

25 בְּכָל לְבִי דִרְשָׁתִיךָ / וּמִן הַמִּצַּר, יְהִי, קִרְאָתִיךָ / עֵינֵי כָּלִי לִישׁוּעָתֶךָ.
 זְכוֹר לָנוּ בְּרִית כְּרַת / עִם יְדִידְךָ אֲשֶׁר אֶהְבֵּת / נְחִיתָ בְּחִסְדְּךָ עִם זֶה גְּאֻלָּתְךָ.

יִשְׁוּעָתְךָ אֵל הַחֵיִשָּׁה / חֲסִדֶיךָ אֲדַרְוֶשָׁה / יִבּוֹשׁוּ אוֹיְבֵי וְאֵל אֲבוֹשָׁה
 וּבָהֶם תִּשְׁלַח רִזּוֹן / צִירִים וְחִבְלִים יֵאֱחָזוּן / יִשְׁמְעוּ עַמִּים יִרְגְּזוּן.

שְׁמִרָה נִפְשִׁי וְהַצִּילֵנִי / וְאַתָּה תִּשׁוּב תַּחֲיִינִי / וּמִתְהוֹמֹת תַּעֲלֵנִי.
 30 אֲלֵיךְ נִפְשִׁי תִּדּוֹם / תִּשְׁתִּי / אוֹיְבֵי לְרַגְלֵי הַדּוֹם / אִזְּ נִבְהָלוּ אֶלּוּפֵי אֲדוֹם.

עֲנֶה, יְהִי, תִּפְלָתִי / אֵל תַּחֲרֹשׁ אֶל דְּמַעְתִּי / וְחוֹשָׁה לַעֲזָרָתִי.
 בְּנִיךָ יִקְבְּצוּ יָחִד / וְצָרֶיךָ יִפְחָדוּ בְּחֵד / וְתִפְּלַע עֲלֵיהֶם אִימָתָה וְנִפְחָד.

- 19 **בְּקוֹמֶךָ...לְמִשְׁפָּט:** על-פי תהי' עו, י. **מְנוּס...מְנוּהֶם:** שלא יהיה להם למי לנוס לעזרה' על-פי תהי' קמב, ה. **מְנוּהֶם:** מהם, מהנוצרים. **כְּמִצְרִים...לְהֶם:** קישור ענייני פרשת השבוע לאקטואליה. הדובר שמיצג את היהודים שנמצאים במצוקה נוראה בספרד' מבקש הצלה כמו שהיתה ליהודים במצרים.
- 20 **פָּרִים:** הפרי שלהם. **וְעַל...אִים:** על-פי ישי' יט, יב. **אִים:** היכן הם? **נִשְׁפָּת...אִים:** פסוק עשירי בשירת הים שמי' טו, י.
- 21 **לְשׁוֹנָם...תִּצְמִיד:** לשונם דיברה שקר, על-פי תהי' נ, יט.
- 22 **מַעוֹנִי:** כינוי לבית המקדש, על-פי יר' כח, ל. **אֲשִׁיר...וְנוֹגְנֵי:** רמז לשירת הלוויים. **מִי...אֲדוֹנִי:** פסוק אחד עשר בשירת הים, שמי' טו, יא.
- 23 **רִפְאֵנִי...וְאַרְפָּא:** יר' יז, יד. **אִיסְפָּה:** אובד, אכלה.
- 24 **לְדוֹשׁ:** לכתוש. **נְטִיתָ...אֶרֶץ:** פסוק שנים עשר בשירת הים, שמי' טו, יב. בטור זה הדובר מתאר את נקמת ה' באויביו.
- 25 **וּמִן...קִרְאָתִיךָ:** על-פי תהי' קיח, ה.
- 26 **יְדִידְךָ...אֶהְבֵּת:** על-פי רש"י למסכת שבת דף קלז מ"ב: 'אשר קידש ידיד מבטן. יצחק קרי ידיד, על שם "אשר אהבת" ברי' כב'. הדובר מבקש שהי' יגאלנו בזכות עקדת יצחק. **נְחִיתָ...גְּאֻלָּתְךָ:** פסוק שלושה עשר בשירת הים שמי' טו, יג.
- 27 **הַחֵיִשָּׁה:** זרז.
- 28 **תִּשְׁלַח רִזּוֹן:** על-פי תהי' קו, טו. **צִירִים וְחִבְלִים:** כאבים. **יִשְׁמְעוּ...יִרְגְּזוּן:** פסוק ארבעה עשר בשירת הים, שמי' טו, יד.
- 29 **שְׁמִרָה...וְהַצִּילֵנִי:** תהי' כה, כ. **תִּשׁוּב...תַּעֲלֵנִי:** על-פי תהי' עא, כ.
- 30 **תִּשְׁתִּי:** תשים. **הַדּוֹם:** שרפרף, האויב יהיה שרפרף שעליו הדובר ישים רגליו. תיאור המבטא השפלה. **אֲדוֹם:** פסוק חמישה עשר בשירת הים, שמי' טו, טו. **אֲדוֹם:** כאן סמל לנוצרים בני דורו של הדובר, המבקש שיקרה להם כמקרה אדום שבפרשת השבוע.
- 31 **עֲנֶה...דְּמַעְתִּי:** על-פי תהי' לט, יג. **תַּחֲרֹשׁ:** תשתוק ותתעלם. **חוֹשָׁה לַעֲזָרָתִי:** תהי' לח, כג.
- 32 **יִפְחָדוּ כָּחֵד:** יושמדו כליל. **תִּיפּוּל...וְנִפְחָד:** פסוק שישה עשר בשירת הים, שמי' טו, טז.

וּבְלִבִּי צַפְנֹתִי אֶמְרָתֶיךָ / אֲשֶׁר יִחְלָתָ לַעֲדָתֶיךָ / תִּבְיָאֲמוּ וְתִטְעֲמוּ בָהֶר נִחְלָתְךָ.

35 חֲזֹק לֵב מִיִּחְלִיךָ / אֲשֶׁר הוֹרְגוּ עֲלֶיךָ / הַחַיִּים בְּטֵל אִוְרוֹת טֶלֶךְ.

וְקִרְאָתָ עַל אוֹיְבֵי מוֹעֵד / וְאִזְכֹּר כָּל פֶּה לֶךְ יוֹדָה וְיַעֲדִיד / ה' יִמְלֹךְ לְעוֹלָם וָעֶד.

שוב וכו'

33 **נחלתי עדותך** : תה' קיט, קיא. **עדותך** : תורתך, מצוותך. **לי...אהבתך** : על-פי שמ"ב א, כו. תיאורים המביעים את נאמנות הדובר ואהבתו לתורת ה'.

34 **ובלבי...אמרתיוך** : תיאור המביע נאמנות לה'. **תביאמו...נחלתך** : פסוק שבעה עשר בשירת הים, שמ' טו, יז.

35 **מיחליך** : כינוי לבני ישראל שמצפים לה'. **הורגו עליך** : על-פי תה' מד, כג. 'כי עליך הורגנו כל היום נחשבנו כצאן טבחה'. **החיים...טלך** : על-פי יש' כו, יט. 'יחיו מתוך...כי טל אורות טליך'. ופירש רש"י: 'יחיו מתוך'. שיחיו אותם שמומתיים עליך...כי טל אורות טליך. כי נאה לך לעשות כך שיהא טל תורתך ומצוותיך להם טל של אורות'. הדובר משתמש בשני הפסוקים הנ"ל כדי לתאר את תופעת המומתיים על קידוש ה' שלא המירו את דתם.

36 **וקראת...מועד** : על-פי איכה א, טו. ה'...ועד : פסוק תשעה עשר בשירת הים, שמ' טו, יט. הצהרת הדובר על מלכות ה' לנצח.

יז. ה' שפכתי לפניך

הסוג : תחינה לפרשת יתרו.

תבנית : מעין אזורית בת שלושים מחרוזות. כל מחרוזת בת שלושה טורים - שני טורי ענף וטור מעין אזור.

חריזה : א א ת / ב ב ת (ת = קול).

משקל : לא קבוע.

חתימה : שמעון בהר צמח זלחה חזק סלה ועד נצח אמן.

כתובת : תחינה לפ' וישמע יתרו יום ב'.

מקורות : כ"י המבורג 134, דף 22 – 23 ע"ב [=נוסח יסוד]; כ"י אוקספורד 1180, דף 23 - 24 ע"ב [=א].

ה', שִׁפְכָתִי לִפְנֵיךָ שִׁיחָה / כִּי לֹא תִחְפֹּץ זִבְח וּמִנְחָה / זוֹלָתִי קוֹל.

מֶאֱרָץ קָאוֹב / אֶצְפָּצֶף בְּמִכְאוֹב / בְּשֹׁפֶל קוֹל.

עֲמֹךְ בֵּיד צָר יִדְאָג / קְאָרִיָּה אֲחֵרִיו יִשְׁאָג / קוֹל יִרְעֵם בְּקוֹל.

וּבִגְיִן קָאֶחַד הַצְבָּאִים / מִבֵּין עֲפָאִים / יִתְּנוּ קוֹל.

5 נִפְלְאוֹת בְּתוֹךְ קֹהֶל וְעֵדָה / מְסַפְּרִים תּוֹדָה / לְשִׁמְעַ בְּקוֹל.

בוֹכִים כִּי אוֹיֵב רָב/ רַב אוֹתָם בָּרָב / עֲנִין וְקוֹל.

הוּא תִהְלֶתוּ לְפִסְלוֹ / לֹא יֶאֱמֹן וְלֹא / יִשְׁמַע לְקוֹל.

3 כאחד] אוקי' באחד.

1 ה'... **שיחה** : על-פי תה' קב, א : 'ולפני ה' ישפוך שיחו'. **שיחה** : תפילה. **כי...קול** : על-פי תה' נא, יז-יח. **זולתי** : רק.

2 **ארץ כאוב** : כינוי לספרד. **אצפצף...קול** : על-פי קה' יב, ד. **אצפצף** : אשמיע קול כציוץ נמוך בשל הכאב. **קול** : תפילה.

3 **צר** : כינוי לנוצרים. **ירעם בקול** : שמ"א, ז, י.

4 **כאחד הצבאים** : שמו"ב ב, יח. **מבין...קול** : תה' קד, יב. **עפאים** : ענפי האילנות.

5 **נפלאות...בקול** : על-פי תה' כו, ז : 'לשמיע בקול תודה ולספר כל נפלאותיך'.

6 **ברב...וקול** : קה' ה, ב. **רב** : צימוד שלם, הראשון הרבה והשני נלחם.

7 **הוא** : הנוצרי. **לא יאמן** : לא ניתן להאמין בו.